

DE RODE VLOOT (1) IN FEESTSTEMMING

door François COOPMAN

De "Oostendsche Reederij" gesticht in 1921 ingevolge en na de werkstakingen door de bemanningen van de Oostendse stoomtreilers, was op 23 februari 1989 het onderwerp van een voordracht door de heer Roger VENS. Voor een talrijk publiek werd het wel en wee van deze unieke Coöperatieve visserijrederij uit de doeken gedaan.

Reeds in het jaar 1900, ter gelegenheid van een debat met de bekende groot-industrieel en filantroop Ernest SOLVAY had Edward ANSEELE, socialistische voorman en medesticher van de O.R. zijn ideaal naar voren gebracht. "Daarom zou ik zo ernstig willen aanzetten tot het stichten van voortbrengcoöperatieven. Welk een schoon werk zou men kunnen verwezenlijken en met betrekkelijke geringe middelen. Indien men op de Noordzee een paar sloepen kon doen uitvaren die aan een samenwerkende vennootschap van Oostendsche visschers zou behoren, wat een propaganda zou dat niet wezen. Al de Belgische, Fransche, Hollandsche, Duitsche, Deensche en Noorsche visschers zouden er van spreken, zouden ze aan het werk zien, en de coöperatieve opvoeding zou spoedig haar weg maken in tienduizenden arbeidersgezinnen". Een twintigtal jaren later zeilen geen twee visserssloepen maar een ganse rode vissersvloot op de Noordzee, terwijl een nieuwe vennootschap voor koeldiensten "Les Frigorifères du Littoral" wordt gesticht om ook in die richting het nieuwe arbeidsveld te bebouwen.

Van 1 juli tot 15 september 1924 werd te Gent de Internationale Tentoonstelling der Coöperatieven en van de Sociale Werken ingericht en deze manifestatie ging gepaard met kunsttentoonstellingen, muziek- en zangfestivals, vuurwerk, floralien en nu zag ANSEELE de kans één van zijn levensidealen op het voorplan te brengen en de bemanningen van de O.R., "de helden der zee, te verbroederen met de Vlaamsche slaven van het veld, met de werkers der fabriek en van het werkhuis, met de Waalsche zwarte goudgravers, met de martelaars der glasblazerijen, der hoogovens, enz., alsook met de proletariërs van het Fransche noorden".

In de socialistische krant "De Vooruit" van 7-8 juli verscheen een eerste artikel. "De Roode Vloot komt naar Gent op 27 juli". Negen eenheden van de O.R. zouden via Vlissingen, Terneuzen en Zelzate naar Gent varen. De vrouwen van de bemanningen, bestuursleden van de Oostendse partijgroepen, het muziek van de "Noordstar", de provincieraadsleden van West-Vlaanderen, afgevaardigden van de syndikaten, enz., waren uitgenodigd de zeereis mee te maken. De "Rode Vloot" zou in volgende orde naar Gent varen. Voorop de motortreiler "Louis Bertrand" met slechts de bemanning aan boord, gevolgd door de "Edmond van Beveren" de "Theophile Massart", de "Filiep Coenen", de "Cesar de Paepe" met aan boord de harmonie van "De Noordstar", de "Jan Volders", de "Alfred De Fuisseaux", de "Emile Vandervelde" en ten slotte de "Edward Anseele". Belangstellenden die wensten in te schrijven voor de reis naar Gent werden uitgenodigd een aanvraag in te dienen bij Leonce VERBRUGGHE, Langestraat 77, Oostende, anderzijds bij E. VERGEYLEN, Partijsecretaris, "Ons Huis", Vrijdagmarkt, Gent. Hun aandacht werd echter gevestigd op het feit dat het aantal deelnemers beperkt was !

Dagelijks verschenen nu diverse artikels in de "Vooruit" i.v.m. het bezoek van de O.R.. "Partijgenoten en gezellinnen, komt zondag a.s. in massa langs de boorden van het kanaal van Terneuzen de "Roode Vloot" begroeten. Wielrijders ! Wij rekenen er op dat gij

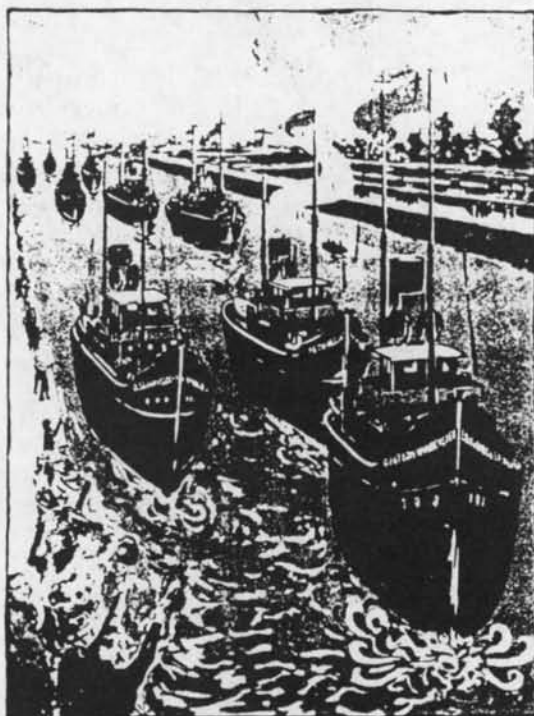
met duizenden zult opkomen om de "Roode Vloot" langs het kanaal te vergezellen, terwijl onze flinke harmonie "Vooruit" en andere muziekkorpsen hunne prachtige "PAS-REDOUBLÉS" zullen laten horen".

Ook Zelzate, waar de vissersvloot een nacht zou verblijven, wenste niet ten achteren te blijven en in het weekblad "Het Noorderlicht" verscheen ondermeer de volgende oproep. "Gelijk oude zagen gaan we weer aan het vragen ! Ja mannen, wij laten niet los ! Op 26 juli komt de Roode Vloot hier en we moeten zien onze makkers te kunnen onder dak brengen. We hebben reeds een veertigtal makkers die zich daarvoor hebben aangemeld, 'is maar 't vijfde paart genoeg. Wij hebben met de Oostendsche kameraden gesproken en ze antwoorden maar effenaf, als we maar liggen, 't is al genoeg. Ze moeten dus geen speciale slaapkamers hebben met elk een bed, wel neen, met twee op eenen stroozak en het gaat al. Wij horen wel dikwijls onze leden zeggen, plaats genoeg maar geen bedden. Daar is middel genoeg, trekt de matras van 't haren- of kafbed af en 't is klaar, paljas par terre, 'k zal wel slapen. Een beetje goede wil maar mannen en 't zal wel gaan ! We moeten nu toch verduiveld onze Oostendsche vrienden hier niet op straat laten lopen, niet waar, al moeten we desnoods in 'n zetel of op 'n bussel stroo gaan slapen. Onder dak moeten ze ! Dus nog eens aan het zoeken, de slaappleatsen geteld en zien of er niet eentje overschiet, als ge wilt zal en kan het ! Terloops zou ik u vragen, kijk eens nevens de deur of er daar ook geen plaatsje is. Gaat ge 't doen ? Laat eens weten hoe ge zijt uitgespeeld".

Volgens de "Vooruit" van 28-29 juli verliep de reis naar Gent in de beste voorwaarden. Het was Arsene BLONDÉ, walkapitein van de O.R. die instond voor de organisatie van de reis, een organisatie die niet "van een leien dak was verlopen", bovendien waren er moeilijkheden te overwinnen die men uit politieke drijfveer (2) te Oostende had op touw gezet. De morgen van 26 juli, dag van de afreis van de Rode Vloot "regende het met stromen". Om 3.30 uur stak de "Louis Bertrand" in zee zonder passagiers aan boord. Om 5.30 uur volgden vijf trawlers, met aan boord de familieleden van de bemanningen. Om 7.30 uur vertrokken de drie overblijvende stoomtrawlers met aan boord de te Oostende aangekomen passagiers. Wegens de plassende regen had men op het voordek de tenten gespannen. Bij afvaart van het laatste vaartuig, de "Edward Anseele", speelde de harmonie van de "Noordstar" de Internationale. Toen de vloot voorbij Wenduine vaarde zag men nog de gestrande garnaalbootjes liggen, stille getuigen van de zeeramp van 18 juli (3).

In Zelzate had de socialistische gemeenschap voor een feestelijk onthaal gezorgd. Bij aankomst aan de "Port" weerklonken kanonschoten als welkomsgroet, de fanfare van Assenede zorgde voor de muzikale begroeting en tezamen met de harmonie van de "Noordstar" ging het in stoet naar het lokaal van de socialisten waar de bemanningen van de O.R. te gast waren op het bal. Op de markt musiceerde de fanfare "'s Werkersvreugd" en de "Noordstar" en om het feest af te ronden werd door het huis Ricard van Brussel een vuurwerk afgeschoten.

"Zondag 27 juli zal lang in het geheugen der bevolking, vanaf Zelzate tot deze van Gent, blijven", zo schreef de "Vooruit" van maandag 28 juli. "Op zes trawlers van de acht was muziek aan boord en op de "Jan Volders" was de Gentse turnkring van dien naam. Om 8.45 uur vertrok de "Louis Bertrand", richting Gent, weldra door de andere trawlers gevolg. Stutig en fier stoomden ze vooruit, langs beide zijden der vaart volgden honderden wielrijders, het roode

**AANTOCHT
DER**

IZONDAG 27 JULII
VERTREK SELZAETE OM 8 1/2 U.
AANKOMST GENT-DOCK OM 11 1/2 U.
OM 12 UREN ONTVANGST
IN ONS HUIS

TENTOONSTELLING DER COOPERATIE
PARK GENT JUNI - SEPTEMBER

Druk: RCB, COLIER & Co Gent, Te. 102

vlaggetje op het stuur. Een geestdriftige menigte juichte en zwaaide. Stipt op uur waren we voor de ringspoorweg. De massa stond hier als opeengestapeld. en dan aan de Muidebrug en de dokken ! Duizenden en nog eens duizenden slaagden vreugde kreten. Onze voorman, Edward Anseele, die op de brug van den trawler zijn naam dragend stond, werd geovationneerd. Aan de hangars werd aan wal gestapt en onmiddellijk werd de stoet gevormd. Een spandoek droeg als opschrift : Leve onze moedige zeevisschers ! Leve de Roode Vloot ! Achter de harmonie "Vooruit" stapten de zeebonken en diens vrouwen. Na den tocht door een gedeelte van Gent hield Anseele op de Vrijdagmarkt een geestdriftige toespraak. Hij bracht hulde aan de slachtoffers van de zeeramp van 18 juli, hij bracht hulde aan de zeelieden in het algemeen. Vervolgens werden onze visschers met vrouw en familie in "Ons Huis" op een glas port, sigaren, bonbons vergast waarna een foto van allen genomen werd. In de namiddag bezochten ze de Internationale Tentoonstelling der Coöperatieven wat hen bewees wat uit de macht der werkers kan geboren worden als ze in eendracht en in broederlijkheid hun recht op leven, hun recht als werker, hun recht als mensch opeischen".

Zo eindigde voor de bemanningen van de "boend" (4) een week-end dat zeker zo vermoeiend was geweest als een paar dagen op zee....

Deelnemende vaartuigen

0.147 "E. Van Beveren"	Kapitein BARBAIX Frans St. Petersburgstraat 83	°Oostende 20 mei 1885
0.148 "T. Massart"	Kpt. ZONNEKEYN Lodewijk Yperstraat 50	°Oostende 9 sept 1879
0.157 "F. Coenen"	Kpt. ZONNEKEYN Richard Slachthuisstraat 9	°Oostende 10 juni 1891
0.158 "E. Anseele"	Kpt. ZONNEKEYN Arthur Romestraat 7	°Oostende 14 sept 1892
0.159 "C. Depaepe"	Kpt. BRYs Adolphe Place Philippe Van...	°Oostende 12 april 1884
0.150 "J. Volders"	Kpt. RAU Pierre Peter Benoitstraat 65	°Oostende 22 maart 1879
0.146 "A. De Fuisseaux"	Kpt. COENE Louis Godshuizenstraat 56	°Oostende 2 juni 1881
0.231 "L. Bertrand"	Kpt. VANDERWAL Gustaaf Cirkelstraat 30	°Oostende 15 jan 1890

Noten

- (1) Pseudobenaming van de "Oostendsche Reederij" die haar oorsprong vond in de Gentse socialistische kringen. Alle vaartuigen kregen de naam van een socialistische voorman. De schouw van ieder vaartuig was roest-rood van kleur met zwarte band.
- (2) Reeds vóór de stichting van de O.R. in 1921 werden de initiatiefnemers gedwarsboomd door zekere (politieke) invloeden die kost wat kost wilden beletten dat de socialisten een visserijrederij zouden stichten wat als een groot gevaar voor de visserijnijverheid moest aanzien worden.
- (3) Op die dag werd de Oostendse garnaalvloot verrast door een plots opkomende storm die uitgroeide tot een orkaan. Dertien vissers verloren hierbij het leven. Tien weduwen en achttien wezen verloren hun broodwinner en waren nu afhankelijk van de vrijgevendheid

van de bevolking. De lokale pers was niet mals voor de reddingsdiensten van de kust die ze van nalatigheid en onbekwaamheid beschuldigde. (zie ook De Plate, nov. 85, blz. 25).

- (4) Dat was in feite de naam die men in visserijkringen gebruikte als men sprak van de O.R.. Het was afgeleid (op zijn Oostends) van "De Belgische Zeemansbond", het socialistisch syndikaat dat de belangen van de zeelieden behartigde.

Bibliografie

- De "Vooruit" juli 1924
- De Zeevisscherij - De Roode Vloot door L. Verbrugge
- Het leven van E. Anseele door P. Kenis

DE BELGISCHE KUST IN 1940-1944 - DE ATLANTISCHE MUUR

Het Belgisch Leger beschikt over een Centrum voor Historische Documentatie die voor de vorser of geïnteresseerde een bezoek overwaard is.

In het kader van de voorbereiding van onze thematentoonstelling voor mei-augustus 1990 wou ik daar meer vernemen over de berucht beroemde Atlantik-Wall te Oostende.

Veel verder dan de ingang ben ik die namiddag niet geraakt want mijn aandacht werd onmiddellijk getroffen door een werk dat er te koop werd aangeboden : La Côte Belge 1940/44 - Le Mur de l'Atlantique. Het is een werk dat uitgegeven werd in de franse taal en waarvoor de Groupe d'Étude pour l'Histoire des Fortifications Militaires ASBL tekent als verantwoordelijke uitgever en medeëigenaar van het copyright.

Als verantwoordelijke voor de opzoekingen wordt Ph. FRANCART vermeld die tevens voorzitter is van deze ASBL.

Het is een gedegen studie, uitgegeven in OFF-set procédé, die de duitse stellingen gedetailleerd beschrijft vanaf de franse grens tot en met Oostende, wat het eerste deel betreft en vanaf Bredene-West tot aan de nederlandse grens voor het tweede deel.

Voor deze uitgebreide studie heeft de auteur zich vooreerst beperkt tot hetgeen er in de belgische studiecetra te vinden is, en dat is veel meer dan wij vermoeden. Dit is op zichzelf al een verdienste want onze eigen instellingen worden al te vaak over het hoofd gezien.

Er werd o.a. veelvuldig gebruik gemaakt van de rapporten die de inlichtingsdienst MARC aan Londen overmaakte destijds.

Het werk is rijk geïllustreerd met foto's en talrijke tekeningen en grondplannen van stellingen en bunkers.

Het werk is, zoals reeds vermeld, uitgegeven in OFF-set wat uiteraard de kwaliteit van sommige foto's niet ten goede komt. Ook de talrijke tikfouten staan op de negatieve kant van de balans. Een addendum/erratumblad is er ook meteen bijgeleverd.

Het is in ieder geval een aanrader voor de geïnteresseerde.

Het werk kost 2.200 ₣ en kan bekomen worden via :

- a. ASBL Groupe d'Étude pour l'Histoire des Fortifications Militaires en Belgique - Ganshorenstraat, 71 - 1080 Brussel
- b. Centrum Historische Documentatie van het Leger
Kwartier Koningin Elisabeth - 1140 Evere